

Biobased Delta
Zuid-Holland

Kenniscentrum
Plantenstoffen

Projectplan Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de Tuinbouw 2015-2016

Bijlage D) Projectplan BBD-ZH Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de Tuinbouw 2015-2016

Ten behoeve van Subsidieregeling regionale netwerken topsectoren Zuid-Holland

Managementsamenvatting (max 1, 5 pagina)

Achtergrond van het project, inclusief een toelichting op welke wijze het project bijdraagt aan de doelstelling van de subsidieregeling. Probleemstelling en doelstelling(en), wat levert het project concreet op, inhoudelijke aanpak, economisch perspectief van het projectresultaat.

De missie van de provincie Zuid-Holland is om een sterke (innovatieve, veerkrachtige, concurrerende, toekomstbestendige) economie in Zuid-Holland op- en uit te bouwen. Eén van de belangrijkste strategieën daarin is het optimaal benutten van hulpbronnen. Het realiseren van de Biobased Economy (het toepassen van biomassa als grondstof voor producten die lopen van energie t/m farmacie) is daarvan een belangrijk onderdeel. Voor de Greenports is de ambitie dat zij een (zelfvoorzienende) cluster vormen dat hoogwaardige stoffen uit planten levert. Het cluster is concurrerend, innovatief, wereldmarktleider op een aantal deelgebieden (zoals veredeling) en sterk in alle facetten (zoals bereikbaarheid, logistiek, efficiëntie, duurzaamheid en samenwerking in de keten). Zo zijn de Greenports ook in staat om Zuid-Holland een mondiale topregio in de Biobased Economy te maken. Dit levert economische meerwaarde op voor alle ketenspelers in de Greenports, nieuwe producten en markten en nieuwe verdienmodellen voor de tuinbouwsector.

Bijgaand projectplan is een gezamenlijke aanvraag van het Kenniscentrum Plantenstoffen en de Biobased Delta Zuid-Holland voor het uitbouwen en versterken van een triple-helix netwerk tbv Biobased Economy in de Greenports. Gecoördineerd door deze twee organisaties wordt in nauwe samenwerking met de vier Greenports in Zuid-Holland, de kennisinstellingen, InnovationQuarter, Holland-Rijnland en andere relevante partijen (zoals HBO, KvK, Greenport Horticultus) een gezamenlijk programma 'Biobased Greenports' (werktitel) opgesteld en uitgevoerd.

Dit gezamenlijke programma kent 3 grote themalijnen:

- Verbinden markt en aanbod
- Verbinden onderwijs, onderzoek en ondernemerschap
- Versterken van de structuur voor innovatie

Dwars daardoorheen loopt de vraag naar nieuwe verdienmodellen.

De noodzaak om krachten te bundelen in een gezamenlijk programma wordt duidelijk gevoeld, waarbij de triple helix partijen vooral de wens hebben om meer kennis te delen, betere afstemming te creëren, meer impact te genereren en een sterker 'verhaal' over Biobased Greenports in de buitenwereld (mn bij marktpartijen) te positioneren.

Het voorstel van de Biobased Delta Zuid-Holland en het KCP past binnen de doelstelling van de netwerkregeling om het organiserend vermogen duurzaam te versterken van (opkomende) publiek-private netwerken die in het teken staan van innovatie en verduurzaming van de Zuid-Hollandse economie, en in het bijzonder binnen de topsectoren en voor cross-overs.

PM Inhoudelijke aanpak

Achtergronden, probleemstelling, doelstelling (max. 3 pagina's)

Omschrijving van aanvragers, kernactiviteiten en belangrijkste markt(en), organisatiestructuur, e.d. Achtergrond, aanleiding en probleemstelling project, beoogde resultaten en het vervolg van het project na de subsidieperiode (hoe dan verder met welke financiering).

2.1 Achtergrond en aanleiding

De oprichting van de **Stichting Biobased Delta Zuid-Holland** (verder: BBDZH) kent een aanloop in onder meer een onderzoek door Roland Berger¹ en het LEI² waarin wordt erkend dat de biobased economy een significante economische sector kan worden, maar dat dat niet vanzelf gaat. Vanuit de Economische Agenda Zuidvleugel is aan de provincie opdracht gegeven om een organisatie in te richten die de biobased economy gaat stimuleren.

Via enkele ontwikkelingen heeft dit geleid tot de oprichting van de stichting Biobased Delta Zuid-Holland, in lijn met de provinciale ambitie voor een uniforme financiering van gelijksoortige intermediaire organisaties (Delta's) in Zuid-Holland. Hiertoe is begin 2015 een subsidieregeling opengesteld, waarbij de eis is dat de aangevraagde subsidie bestemd is voor het opzetten en/of uitbouwen van een triple helix netwerk in de economische topsectoren van Zuid-Holland en waarbij de subsidie max. 300.000 euro bedraagt en max. 40% van de begroting is.

Vooruitlopend daarop is vanaf 1 augustus 2014 een voorzitter uit het bedrijfsleven benoemd. Met het wijzigen van de naam naar Biobased Delta Zuid-Holland, is de verbondenheid met de Biobased Delta (zie paragraaf 3.2) duidelijker geworden. De Biobased Delta Zuid-Holland richt zich op twee speerpunten t.w. Groene Chemische Bouwstenen en Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de Tuinbouw.

De **Stichting Kenniscentrum Plantenstoffen** (verder: KCP) is opgericht door de Provincie Zuid-Holland (beleid Greenports van de Toekomst), Productschap Tuinbouw (*Flowers & Food, Innovatie- en Kennisagenda, programma Bio-based*), Rabobank, Kennisalliantie Zuid-Holland, Universiteit Leiden (IBL) en Wageningen Universiteit. Vanaf eind 2011 is het KCP operationeel geworden en vanaf die periode werkt het aan het vertalen van de marktvraag naar concrete business cases met betrokkenheid van bedrijven, kennisinstellingen en ketenpartijen. Er is een groot (inter)nationaal 'Plantenstoffen' netwerk opgezet. Er zijn vier concrete toepassingsmarkten geïdentificeerd die het meest geschikt zijn en waar het KCP business cases ontwikkelt heeft namelijk; groene gewasbeschermingsmiddelen, health & well-being, cosmetica, en geur- en smaakstoffen. De financiering van het KCP loopt eind 2015 af.

Zuid-Holland kent de hoogste concentratie van Greenportbedrijven (waaronder glastuinbouw, boom- en sierteelt, bollen) van Nederland. We onderscheiden vier greenports in Zuid-Holland die complementair zijn op het gebied van Plantenstoffen. De Greenport Duin-en Bollenstreek is voornamelijk gericht op vollegronds sier- en bollenteelt, de Greenport Oostland/Westland op sier- en groetenteelt in de kas, en de Greenport Boskoop op bomenteelt. De aangrenzende Greenport Aalsmeer complementeert de regio met een sterk sierteelt en logistiek cluster. De regio heeft een unieke internationale positie doordat het een enorme biodiversiteit aan plantenstoffen beschikbaar heeft door middel van diverse teeltwijzen (o.a. glas en opengrond). Dit potentieel kan in samenwerking met de aanwezige kennisinfrastructuur (Universiteit van Leiden en WUR en hogescholen), veredelingssector en cross-sectorale verbanden (o.a. naar logistiek en Life Sciences) geëxploiteerd worden.

Om dit potentieel beter te benutten wordt op de schaal van Zuid-Holland (en de burens) gewerkt aan een gezamenlijke biobased agenda voor de vier Greenports en daaraan gerelateerde organisaties (waaronder de kennisinstellingen en InnovationQuarter) om versnelling te geven aan de ontwikkeling van business met plantenstoffen en economische impact voor de greenports. De stichting Biobased Delta Zuid-Holland en het KCP vormen de coördinatoren van dit programma 'Biobased Greenports'.

2.2 Probleemstelling

Met de partners in de Greenports en organisaties die werken aan Biobased Economy is een analyse gedaan waaruit een aantal belangrijke thema's (die een knelpunt vormen voor de economische groei van Biobased toepassingen en de transitie naar een biobased systeem) is geïnventariseerd.

¹ Rapport Roland Berger: de Zuidvleugel als economische topregio.

² LEI rapport: de Economische waarde van het Biobased cluster in ZH

De drie belangrijkste **externe issues** zijn:

1. De tuinbouwsector is aanbodgedreven, er is momenteel te weinig verbinding met (relevante) marktpartijen. Het is noodzakelijk om een omslag te maken van aanbodgedreven naar marktgedreven om succesvolle business case en nieuwe verdienmodellen te kunnen ontwikkelen. Momenteel komt de visie van waardecreatie van plantenstoffen teveel vanuit de tuinbouw en te weinig vanuit marktpartijen en industrieën. Daarom is er meer kennis van de markt en meer inzicht en ingang bij relevante marktpartijen nodig. Daarbij is één relevant issue het ontbreken van een portfolio van best practices (te weinig bewijs, propositie en zichtbaarheid). Waardecreatie komt van buiten. Daarom is het van belang om aan marktpartijen je kwaliteiten zo concreet mogelijk te laten zien. Ook om de betrokkenheid van de primaire sector (teelt) bevorderen, is het van belang om hen kansen d.m.v. best practices te laten zien.
2. Er is onvoldoende verbinding tussen onderwijs, onderzoek en ondernemerschap. Dit heeft betrekking op de kennisinfrastructuur en het innovatie-ecosysteem. Relevante kennis blijft nu nog te vaak op de plank liggen bij kennisinstellingen. Daarom is het van belang om een kennisinfrastructuur (onderzoek en onderwijs) te mobiliseren ten behoeve van ondernemers, zodat relevante kennis toegepast kan worden t.b.v. het aanjagen van innovaties. Een belangrijk onderdeel hiervan is kennisvalorisatie, maar ook kennisverspreiding, stimuleren van ondernemerschap (starters en groeiende MKB-ondernemers) en ondersteunen van het netwerk zijn elementen. Daarnaast is genoemd dat het van belang is om het onderwijsaanbod groen HBO-MBO te mobiliseren en om meer onderwerpen voor biobased studentenprojecten ten dienste van het bedrijfsleven te ontwikkelen. Als laatste punt is besproken dat er momenteel nog veel relevante kennis aanwezig is bij een oudere generaties tuinders. Het zou wenselijk zijn om deze kennis ook te ontsluiten t.b.v. ontwikkelen van biobased projecten.
3. De structuur voor innovatie is onvoldoende ontwikkeld en functioneert suboptimaal. De samenwerking tussen de verschillende relevante partijen laat te wensen over, veel initiatieven zijn slechts in kleine kring bekend en worden soms tegelijkertijd ontwikkeld (bijvoorbeeld Innovatie- en Demonstratiecentra). Daarnaast is er versterking nodig om innovaties te kunnen versnellen van vroege fase (onderzoek) tot marktrijpheid.

De belangrijkste **interne issues** hebben met name betrekking hebben op het organiserend vermogen van de verschillende organisaties:

1. Elke organisatie heeft aangegeven dat ze te weinig capaciteit en menskracht hebben. Een gevolg hiervan kan zijn dat niet altijd de juiste condities kunnen worden gecreëerd voor een innovatief ecosysteem in Zuid-Holland. Bijvoorbeeld dat ondernemers niet altijd krachtig genoeg kunnen worden ondersteund, waardoor innovaties minder snel op de markt komen. Hierdoor is door alle betrokken partijen de behoefte uitgesproken om krachten te bundelen om zo slagkracht te vergroten.
2. Daarnaast ontbreekt het momenteel aan één agenda en één regio-uitvoering en de verbinding tussen en inzicht in andere biobased uitvoeringsagenda's (verschillende greenports en KCP). De behoefte is uitgesproken om één gezamenlijke agenda te ontwikkelen om zo krachten te bundelen op het gebied van kapitaal en capaciteit. Zo kan er ook meer continuïteit in financiering en organiserend vermogen ontstaan. Hierbij is het dus voor alle betrokken partijen van belang om onderling meer kennis en informatie te delen en om elkaars netwerk beter benutten.

2.3 Doelstelling

BBDZH en KCP hebben als coördinatoren van het gezamenlijke programma 'Biobased Greenports' de volgende doelstellingen voor de periode 1-8-2015 t/m 31-12-2016:

- 3 starters en jong MKB hebben volgende stap kunnen maken
- 4 projecten van TRL (Technology Readiness Level³) 3 naar TRL 6
- voor elke toepassingsmarkt (zie hoofdstuk 2.5) is er commitment, draagvlak en betrokkenheid vanuit de markt voor het programma.
- 2 toplocaties voor onderzoek en demonstratie operationeel
- Patenten en overig IP op het gebied van Plantenstoffen dat aanwezig is bij kennisinstellingen zijn in kaart gebracht. Hieruit worden ten minste 3 business cases gekozen op basis waarvan een start-up en/of consortia geïnitieerd kunnen worden.

³ http://www.innovationseeds.eu/Virtual_Library/Knowledge/TLR_Scale.kl

- 6 goede business cases in ontwikkeling
- Benodigde enabling technologies zoals moderne veredeling- en extractietechnologieën zijn geïdentificeerd en een plan van aanpak is gemaakt om deze witte vlekken in te vullen.
- Er is een uitvoeringsprogramma voor 'Biobased Greenports' voor de periode 2016-2020.
- Eén loket voor ondernemers en goede backoffice samenwerking met alle relevante partijen
- 6 nieuwe productmarkt combinaties op het gebied van plantenstoffen
- 2 Internationale samenwerkingsprogramma's geïnitieerd gericht op 2 toepassingsmarkten

2.4 Omschrijving van aanvragers

De Biobased Delta heeft als juridische entiteit voor een stichting gekozen, het meest passend bij de netwerkorganisatie zonder winstoogmerk die zij is. De stichting is opgericht op 1 april 2015 en bij de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 63052253.

De belangrijkste thema's van de BBDZH zijn:

- bovenregionale en strategische vraagstukken;
- pre-business development en consortiumvorming;
- ontsluiten en laten stromen van kennis;
- bevorderen van biobased ondernemerschap;
- versterken van het innovatie-ecosysteem in ZH en daarbuiten;
- innovatie op de grensvlakken van sectoren (zoals agro en chemie) en keten/netwerkvorming;
- financierbaarheid business cases en nieuwe verdienmodellen.

In samenwerking met de BibBased Delta (BBD), waar Zuid-Holland samen met Zeeland en Brabant werkt aan een topcluster voor Biobased Economy in de Deltaregio, versterken we de triple helix samenwerking op punten zoals:

- opbouwen identiteit en community;
- communicatie;
- deelname aan nationale en internationale publiek-private samenwerkingsprogramma's;
- lobby en beïnvloeding;
- vraagarticulatie en draagvlak op hoog niveau bij marktpartijen

KCP is een stichting zonder winstoogmerk. De stichting is opgericht op 21-12-2009 en bij de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 821801326.

Het Kenniscentrum Plantenstoffen heeft als missie om markten en toepassingen te helpen ontdekken en ontwikkelen voor werkzame stoffen uit de Greenport: plantenresten en productresten als additioneel verdienmodel en ter verdere verduurzaming; producten en specifieke teelten als uitbreiding van bedrijvigheid. Zij verbindt daartoe competenties van private en publieke kennisinstellingen, researchinstellingen in Zuid-Holland en daarbuiten met ondernemers binnen en buiten de Greenport die willen ondernemen en innoveren door werkzame stoffen uit plantmateriaal tot waarde te brengen. Het helpt markten en kennis toegankelijk te maken en kansrijke toepassingen te versnellen en op te schalen. Waar nodig spant het zich in voor aanvullende infrastructuur voor onderzoek, ontwikkeling, proeffabricage en opschaling. Het Kenniscentrum draagt bij aan structurele versterking van de economische basis en duurzaamheid van de Greenport: het cluster van teelt, handel, logistiek, veredeling en technologie in de Nederlandse tuinbouw, met zwaartepunt in Zuid-Holland. Het kenniscentrum heeft een precompetitief karakter, ten dienste van het gehele tuinbouwcluster.

Activiteiten van het Kenniscentrum betreffen:

- het initiëren van projecten waarin ondernemers en kennisinstellingen samenwerken aan innovaties, met door hen te organiseren besturing, uitvoering en financiering.
- verkenningen (scans) van ontwikkelingen in de markten, technologie en kenniswereld, zodat daarop kan worden voortgebouwd bij innovaties.
- marktcommunicatie, door het organiseren van conferenties en congressen en door deelname en vertegenwoordiging te faciliteren aan relevante manifestaties, nationaal en internationaal.
- Valoriseren van kennis op het gebied van plantenstoffen. Zowel aanwezig op de kennisinstellingen alsmede in het bedrijfsleven.

- wetgeving, zodat voldoende ruimte ontstaat voor toepassing van werkzame stoffen uit plantmateriaal en de verwerking, teelt en veredeling daarvan.

Bij deze aanvraag treft u ook twee 'steunbetuigingen' of 'letters of support' aan van relevante partijen uit het netwerk. Dit zijn:

1. Instituut Biologie Leiden (Universiteit Leiden), onderdeel van Universiteit Leiden
<http://science.leidenuniv.nl/index.php/ibl>
2. Holland Rijnland, samenwerkingsverband van 14 gemeenten gelegen in de gebiedenn Duin-en Bollenstreek, Leidse regio en Rijn- en Veenstreek (rondom Alphen aan den Rijn).

Deze twee partijen gaan graag een samenwerking met de BBDZH aan om hun eigen doelstellingen sneller en beter te bereiken en om krachten te bundelen.

2.5 kernactiviteiten en belangrijkste markt(en)

Voor een uitwerking van de kernactiviteiten verwijzen we naar hoofdstuk 4 (activiteitenplan). Generiek gesteld zijn de belangrijkste:

- opbouw, uitbouw en onderhouden van het netwerk in de triple helix + maatschappelijke organisaties + netwerkpartijen. In dit netwerk fungeren wij als loket, als verbinder en als aanjager.
- opstellen van een gemeenschappelijke programma Biobased Greenports met alle relevante partijen.
- organiseren van bijeenkomsten, waarbij we de werkgroep Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de Tuinbouw, themabijeenkomsten en jaarlijkse bijeenkomsten noemen
- pre-business development d.m.v. bouwen van consortia, bepalen van de eerste orde haalbaarheid en vraagarticulatie
- valorisatie van kennis
- verbeteren kennisinfrastructuur (waaraan gekoppeld de landelijke onderzoeksagenda van de TKI T&U)
- internationale samenwerking

Het programma richt zich op de onderstaande 4 markten en thema's die en door het KCP en in overleg met de Greenports als meest geschikt worden geacht op basis van het profiel van de Greenports, de marktvaart en de waarde die gecreëerd kan worden voor zowel de Greenports alsmede de toepassingsmarkten waaronder;

- Cosmetica
- Gezondheid en welbevinden
- Groene gewasbescherming
- Geur- smaakstoffen

2.5 organisatiestructuur

De Stichting BBDZH is zo plat mogelijk opgebouwd: het bestaat uit een bestuur, met een voorzitter, een penningmeester, een secretaris en een lid. Het kernteam bestaat grotendeels uit bestuursleden met de taken:

- Voorzitter (personele unie met voorzitter bestuur)
- Programmanager
- Themaleider Groene Chemische Bouwstenen
- Themaleider Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de tuinbouw
- Communicatie
- Secretariaat
- Relatie met provincie en Biobased Delta

Het is goed om te melden dat deze aanvraag de strategische lijn Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de tuinbouw betreft, niet de strategische lijn Groene Chemische Bouwstenen (deze is in een andere aanvraag reeds ingediend). We hebben er voor gekozen om in de aanvraag scheiding aan te brengen omdat fase, netwerk, partners, inhoudelijke aspecten, dynamiek en aanpak bij de twee thema's verschillend zijn.

In 2013/2014 is gewerkt met een bestuurlijk netwerk (Adviesgroep) dat in totaal 3 keer bijeen is geweest. Dit gaan wij in 2015 omvormen tot een officiële Raad van Advies en daartoe ook een reglement opstellen dat de verhouding

en rollen van bestuur en RvA vastlegt. De rol van de RvA omvat toetsing van en sturing op de strategie, laten zien van voortgang op de thema's, draagvlak bij de aangesloten organisaties en het onderhouden van relaties in het bestuurlijk netwerk. Deze RvA komt ca. 2x per jaar bij elkaar en uit haar midden zal een voorzitter worden gezocht. In de RvA is de triple-helix vertegenwoordigd door bestuurders vanuit overheid (waaronder de gedeputeerde economie van ZH), bedrijven en kennisinstellingen.

Het Kenniscentrum Plantenstoffen heeft een bestuur dat is samengesteld uit de volgende personen:

Voorzitter

Ir. ing. H. (Herman) de Boon- Voormalig voorzitter Cebeco Groep

Penningmeester

Mevrouw N. (Nel) van Dijk-Koffeman - Directeur De Hoofven B.V.

Leden

Dr. J. (Jan) Aartrijk - plv. directeur Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB)

De heer A. (Tom) de Bruijn - Voorzitter Fresq / Projectgroep BioBased Westland

De heer P.G.L. (Peter) Klinkhamer - Universiteit Leiden / IBL (Institute of Biology)

ir. E.K. (Bert) Pinxterhuis - Business Unit Manager Parktijkonderzoek Plant & Omgeving - Bloembollen, Boomkwekerij & Fruit Wageningen UR

De heer A. (Anker) Sørensen - Vice President Vegetable Crops KeyGene

Daarnaast heeft het KCP een adviescommissie waarin vertegenwoordigers van diverse stakeholders zitting hebben:

Nettie Buitelaar, Leiden Bio Science Park

Anne Mensink, Food Valley NL

Richard van de Merwe, Rabobank Bollenstreek

Willem Ravensberg, Koppert Biological Systems

Elke van der Stok, Grow Group

Arno Vermeulen, Immuno Valley

Rob Verpoorte, Universiteit Leiden

Operationele team KCP

Het KCP heeft op operationeel vlak de volgende samenstelling;

- Leon Mur - Directeur (0.6 fte)

- Miranda de Regt – Officemanager (0.2 fte)

- Astrid van Leeuwen – Administratie/financiën (0.2 fte)

- Jan Smits – programmamanager Greenport, TKI-biobased en gewasbescherming (0.4 fte)

- Jac Wijkmans – programmamanager Pharma en Cosmetica (0.4 fte)

- Jan Pen – programmamanager Extractenbibliotheek (0.4 fte)

BBPZH en KCP gaan in gezamenlijkheid het programma uitvoeren zoals beschreven in deze aanvraag. Ten tijden van het schrijven van deze aanvraag zijn het KCP en BBPZH in gesprek m.b.t. de wijze waarop het thema 'plantenstoffen' het beste en meest efficiënt vorm gegeven kan worden. Deze afstemming vindt mede in overleg met de Provincie Zuid-Holland plaats. Er wordt uitgegaan dat het KCP voornamelijk verantwoordelijk zal zijn voor de inhoudelijke uitvoering van het programma plantenstoffen en dat BBPZH op strategisch niveau met zware nadruk op de marktkant haar rol kiest. Een van de deliverables van dit programma is tevens een voorstel voor een nieuwe organisatiestructuur mbt plantenstoffen en zal mede gevormd worden n.a.v. het gezamenlijk programma dat met de greenports wordt ontwikkeld.

InnovationQuarter is een belangrijke partij in de topsectoren in Zuid-Holland. Zij heeft als kerntaak het begeleiden en ontwikkelen van innovaties vanaf de business development fase (de funnelaanpak zoals InnovationQuarter die toepast bestaat uit de fases: signalen, verkennen, aanjagen en realiseren). Juist in de twee laatste fases kan het gezamenlijk programma van KCP en BBDZH projecten overdragen aan InnovationQuarter.

2.6 beoogde resultaten

Het KCP en de BBDZH richten hun energie in de periode van augustus 2015 t/m december 2016 op het uitvoeren van het activiteitenplan zoals omschreven in hoofdstuk 4. Naast inhoudelijke activiteiten bevat dit ook organisatorische activiteiten.

De belangrijkste resultaten zijn:

- Gezamenlijk programma Biobased Greenports incl. uitvoering
- Gezamenlijk plan versterken kennisinfrastructuur
- Aanscherpen en versterken van de relatie met InnovationQuarter , TechTransfer Offices en de Greenports
- Versterken internationaal netwerk
- Triple helix netwerk binnen Zuid-Holland op het thema plantinhoudsstoffen versterkte en georganiseerd
- Markt betrekken op structurele wijze
- Valorisatiestrategie (samenwerking TTO's)
- Versterking van ondernemerschap en onderwijs
- Versteving van investeringskracht
- Koppeling tussen tuin- en landbouw op relevante thema's
- organiseren en uitvoeren van 4 werkgroepen Biobased Greenports met minimaal 20 deelnemers waarvan minimaal 50% afkomstig uit het bedrijfsleven
- een actief op elk van de 4 gekozen marktsegmenten

2.7 vervolg van het project na de subsidieperiode

Het gezamenlijk programma van het KCP en de BBDZH gaat zich in de subsidieperiode ontwikkelen tot:

1. een gezamenlijk programma Biobased Greenports met alle relevante stakeholders waaronder de vier Greenportorganisaties, de kennisinstellingen en InnovationQuarter.
2. een nieuwe organisatiestructuur (governance) mbt plantenstoffen, waarin ... PM

Hierbij zoeken we dan tijdens de looptijd de beste financieringsstrategie. Op te merken is hierbij o.a. dat de activiteiten van het KCP t/m eind 2015 breder zijn dan in dit gezamenlijke voorstel en dat de begroting voor 2016 de financieringsbehoefte van een verlenging van het programma van het KCP in de huidige vorm niet dekt. Hierbij moet aan andere opties worden gedacht, waarbij een nieuw business plan voor het KCP incl. extractenbibliotheek nodig is. Dit maakt geen onderdeel uit van deze subsidieaanvraag, maar is wel relevant voor het opstellen van een nieuwe organisatiestructuur en programma Biobased Greenports.

Tijdens de looptijd zullen BBDZH en KCP actief zoeken naar financiering van haar activiteiten vanuit het netwerk. Verwacht wordt dat deze voor projecten zeker te vinden zal zijn; voor de 'overhead' als organisatie, strategische en algemene activiteiten geldt dat in veel mindere mate. Hier is duidelijk een publieke taak zichtbaar. Dit vindt vaak plaats in de vorm van subsidie, zijnde provinciaal, nationaal of Europees.

Bijdrage aan de doelstelling van de Subsidieregeling

Beschrijf hoe en de mate waarin het project bijdraagt aan de versterking van de samenwerking tussen Triple Helix partijen binnen de topsectoren en hun cross-overs (deze ook benoemen). Hoe sluit de doelstelling van het project aan bij de provinciale doelstellingen.

3.1 Bijdrage aan de doelstelling van de Subsidieregeling

De subsidieregeling 'regionale netwerken topsectoren' is door de provincie Zuid-Holland ingesteld om binnen de topsectoren het triple-helix netwerk te versterken. Speciaal wordt daarin ook de cross-over tussen topsectoren genoemd.

De Biobased Economy is door de Nederlandse rijksoverheid benoemd als cross-sectoraal in haar topsectorenbeleid. Datzelfde is ook door de Economische Agenda Zuidvleugel erkend en als startpunt genomen voor de vorming van een netwerk en platform op de schaal van Zuid-Holland. De Biobased Economy en specifiek de Hoogwaardige Inhoudsstoffen uit de Tuinbouw als onderdeel hiervan raakt aan vrijwel alle topsectoren, de belangrijkste hierin zijn de Greenports (nationaal benoemd als de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen), de chemie, energie, de landbouw (Rijk: Agro&Food), Life Science & Health en CleanTech (Rijk: High Tech systems & materials).

De provincie wil met deze subsidieregeling ook een uniforme behandeling van de 'Delta's' en netwerkpartijen in Zuid-Holland tot stand brengen: gelijke monniken, gelijke kappen en daarnaast ook dubbelingen, inefficiëntie en ongelijke schaalgroottes voorkomen en opheffen.

De BBDZH en het KCP beogen in deze aanvraag om gezamenlijk het netwerk voor de Biobased Greenports in Zuid-Holland te bundelen en te versterken. Samenwerking met de Greenports, kennisinstellingen en andere relevante partijen is integraal onderdeel van het voorstel.

Het KCP en de BBDZH zijn coöperatief en proactief in de samenwerking met andere partners die een gedeeld belang hebben in het realiseren van de Biobased Economy. Vaak zijn dat partijen die op een andere schaal werken en daarin hun eigen competenties en meerwaarde hebben. We denken daarin aan (sub)regionale programma's zoals Holland Rijnland en Biobase Westland. Juist ook partijen op een grotere schaal, zoals de Biobased Delta, de TKI en Europese programma's zijn daarin een welkome partner, waarin wij de gewenste brugfunctie kunnen vervullen. In Zuid-Holland zijn wij erop gespitst om versnippering tegen te gaan en ontsnippering te arrangeren: we zijn ervan overtuigd dat de kansen die de Biobased Economy biedt nu aanwezig zijn: we hebben alle gebundelde kracht nodig en kunnen ons niet veroorloven energie en tijd te verspillen door los van elkaar het wiel uit te vinden. Gecombineerd met de overtuiging dat de Greenports in Zuid-Holland een significante sector zijn en het zwaartepunt van de Nederlandse tuinbouw zijn is dit ook de juiste schaalgrootte om het te organiseren.

De subsidieregeling heeft tot doel om het organiserend vermogen duurzaam te versterken van (opkomende) publiek-private netwerken die in het teken staan van innovatie en verduurzaming van de Zuid-Hollandse economie. De regeling biedt financiering voor het opzetten, intensiveren en versterken van triple helix netwerken.

Het voorstel beoogt samenwerking van bedrijven, overheden en kennisinstellingen tot stand te brengen en dit triple helix netwerk versterken. De partners willen in die samenwerking het ecosysteem voor innovaties versterken en zorgen voor versnelling in de transitie naar een duurzame en bloeiende economie.

3.2 Hoe sluit de doelstelling van het project aan bij de provinciale doelstellingen?

De provincie Zuid-Holland heeft in de beleidsvisie en uitvoeringsstrategie Regionale Economie en Energie en in het uitvoeringsprogramma economie Zuidvleugel een strategie uiteengezet om de regio economisch te versterken en de concurrentiekracht te vergroten. De kern van die strategie vormt een aanpak gericht op het vergroten van het innovatief vermogen van de regio. Veel grote economische sectoren in Zuid-Holland (Haven-industrieel complex, de Greenports) bevinden zich in een transitie die hen noodzaakt krachtig te innoveren en te verduurzamen. De provincie stimuleert en faciliteert deze verduurzamings- en innovatieopgave door het realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven door ruimte te scheppen voor (nieuwe) economische activiteiten (campus en kennisintensieve locaties), het verbinden van partijen en sectoren, samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderzoek te faciliteren en (door)groei van innovatieve bedrijven mogelijk te maken.

Een deel van deze taken, juist als het gaat over het organiseren van het triple-helix netwerk in belangrijke sectoren met een transitieopgave wil de provincie op 'arm lengte' afstand zetten en laten uitvoeren door inhoudelijk sterke organisaties; de zogenaamde 'Delta's' en andere intermediaire organisaties. De doelstellingen van de gezamenlijke aanpak van BBDZH en KCP zoals opgeschreven in 2.3 zijn daarbij ingrediënten om te komen tot succesvolle innovaties van bedrijven, meer werkgelegenheid, perspectief voor de chemische sector, een grotere concurrentiekracht, meer toegevoegde waarde en een versnelling in de transitie naar een duurzame economie.

Wij zijn overtuigd dat deze aanpak bijdraagt aan de ontwikkeling van een sterke Biobased topsector en daarnaast dat het triple helix netwerk een belangrijke enabler is voor de ambitie om een sterke (innovatieve, veerkrachtige, concurrerende, toekomstbestendige) economie in Zuid-Holland op- en uit te bouwen.

Plan van aanpak (max 4 pagina's)

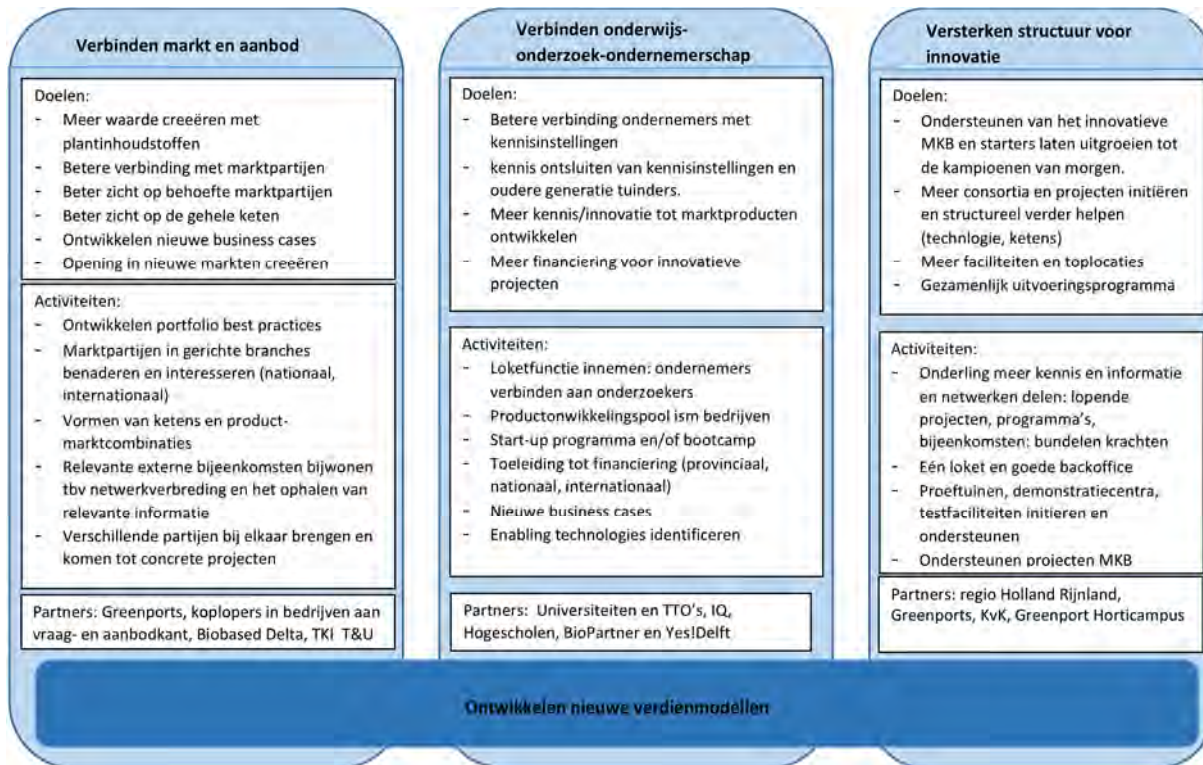
Technische aanpak van het project in fasen, uit te voeren werkzaamheden in de tijd uitgezet.

4 Plan van Aanpak

Op basis van de gezamenlijke doelen (hoofdstuk 2.3) en de gedefinieerde issues (hoofdstuk 2.2) kunnen er drie programmalijnen worden benoemd, gericht op de eerder genoemde kansrijke marktsegmenten:

1. Verbinden markt en aanbod
2. Verbinden onderwijs-onderzoek-ondernemerschap
3. Versterking structuur voor innovatie

Het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen loopt als een rode draad door deze drie programmalijnen heen. Onder deze drie programmalijnen kunnen verschillende doelen, inspanningen, en betrokken partijen worden geschaard. Hieronder is een eerste opzet weergegeven, welke voor het programma Biobased Greenports nog verder met de stakeholders zal worden besproken en uitgewerkt (figuur 1). Dit zijn dus de hoofdactiviteiten die de inzet zijn voor het gezamenlijke programma Biobased Greenports. Eén van de deliverables van deze projectaanvraag is een uitvoeringsprogramma voor Biobased Greenports, waarin dit dus verder uitgewerkt zal worden.

Figuur 1. Grafische weergave concept programma Biobased Greenports.

Toevoegen stukje over planning (Sanne)

Daarnaast zijn er aanpalende activiteiten (welke meer gericht zijn op de organisatie en het netwerk) waaronder:

4. Communicatie
 - Het profileren van de Greenports in Zuid-Holland en Nederland als sterke sector en motor voor de Biobased Economy en een heldere taakverdeling daarin met haar partners binnen en buiten ZH.
 - Het bijhouden van de eigen websites
 - Het 'neerzetten' van het gezamenlijk programma Biobased Greenports
 - Het actief gebruik maken van social media vooral twitter voor o.a. bijeenkomsten
 - Het spreken op bijeenkomsten en zichtbaarheid in het netwerk.
5. Ontwikkelen van netwerk
 - Het profileren van de Greenports in Zuid-Holland en Nederland als sterke sector en motor voor de Biobased Economy en een heldere taakverdeling daarin met haar partners binnen en buiten ZH.

- Het bijhouden van de eigen websites
 - Het 'neerzetten' van het gezamenlijk programma Biobased Greenports
 - Het actief gebruik maken van social media vooral twitter voor o.a. bijeenkomsten
 - Het spreken op bijeenkomsten en zichtbaarheid in het netwerk.
 - Het onderhouden en uitbreiden van het triple-helix netwerk dmv gesprekken, bedrijfsbezoeken, aanwezigheid op sleutelbijeenkomsten
 - Het organiseren van een jaarlijkse MKB-dag (september) en congres van het KCP
 - Het organiseren van werkgroepen en thematische bijeenkomsten, zoals over cosmetica
6. Ontwikkelen van gezamenlijk programma, governance, samenwerking met partners en coördinatie
- Regelmatig overleg met de provincie als het gaat over inzet op thema's, beleid, inzet van de regionale overheid wbt bestuurlijk draagvlak, aandacht en benutten andere overheden en kanalen zoals Europa, rijksoverheid.
 - Komen tot een goede governance structuur voor Biobased Greenports.
 - Regelmatige afstemming met Biobased Delta, InnovationQuarter, TKI en andere belangrijke partners om de structuur te versterken.
 - Internationale samenwerking
 - Overleggen tussen operationele en bestuurlijke personen van KCP en BBDZ

Hoofdstuk 5 Begroting

De begroting is opgedeeld in blokken die terug te leiden zijn tot de pijlers die in hoofdstuk 4 zijn beschreven. Alle getallen zijn excl BTW.

kosten	2015 totaal	welke activiteiten/kosten?	2015 deel PZH	2015 deel andere partijen	welke externe partijen financieren?
verbinden markt-aanbod	€ 56.000,00	projecten gericht op PMC, snelle haalbaarheid, identificeren nieuwe markten, opbouw portfolio en propositie, marktverkenning, routekaart, consortia, ketenvorming	€ 16.000,00	€ 40.000,00	IQ, KCP, Greenportorganisaties, WUR, Holland Rijnland, gemeenten, VIC, Europa, TKI
verbinden ondernemerschap - onderzoek-onderwijs	€ 35.000,00	produktontwikkeling, loketfunctie, inzet studenten HBO/WO, onderwijsontwikkeling, start-up ondersteuning, ondersteuning enabling technologies, toeleiding financiering, pre-business development kennis en informatiedeling, overzicht projecten, demonstratie en testfaciliteiten, MKB projecten	€ 8.000,00	€ 27.000,00	KvK, Holland Rijnland, Generade, BioPartner, Yes! Delft, Groene Hart Academie, CoE BBE, Hogeschool Rdam, bedrijven, UL, WUR
versterken innovatiestructuur	€ 13.000,00	Website, nieuwsbrief, communicatiemedewerker 1 dag p.w, representatie, 'marketing' van Biobased Greenports	€ 4.000,00	€ 9.000,00	Greenportorganisaties, Holland-Rijnland, Greenport Horticultus/IDC, WUR, UL
communicatie	€ 12.000,00	werkgroepen, MKB dag, congres, gesprekken	€ 11.000,00	€ 1.000,00	KCP, Greenports
ontwikkelen van netwerk	€ 41.000,00	programmamateam, coördinatie, bestuurlijke bijeenkomsten, samenwerking, partners, internationaal, accountant, reiskosten, werkbezoeken en conferenties	€ 16.000,00	€ 25.000,00	deelnemers in-kind, Greenports, KCP, KvK, Alphen (MKB dag locatie en catering), Holland Rijnland, CoE BBE
ontwikkelen van programma, organisatie, coördinatie	€ 36.000,00		€ 9.000,00	€ 27.000,00	Greenport organisatie, WUR, KCP, IQ
TOTAAL 2015	€ 193.000,00		€ 64.000,00	€ 129.000,00	
kosten	2016 totaal	welke activiteiten/kosten?	2016 deel PZH	2016 deel andere partijen	welke externe partijen financieren?
verbinden markt-aanbod	€ 122.000,00	projecten gericht op PMC, snelle haalbaarheid, identificeren nieuwe markten, opbouw portfolio en propositie, marktverkenning, routekaart, consortia, ketenvorming	€ 34.000,00	€ 88.000,00	IQ, Greenportorganisaties, WUR, Holland Rijnland, gemeenten, VIC, Europa, TKI
verbinden ondernemerschap - onderzoek-onderwijs	€ 61.000,00	produktontwikkeling, loketfunctie, inzet studenten HBO/WO, onderwijsontwikkeling, start-up ondersteuning, ondersteuning enabling technologies, toeleiding financiering, pre-business development kennis en informatiedeling, overzicht projecten, demonstratie en testfaciliteiten, MKB projecten	€ 18.000,00	€ 43.000,00	KvK, Holland Rijnland, Generade, BioPartner, Yes! Delft, Groene Hart Academie, CoE BBE, Hogeschool Rdam, bedrijven, UL, WUR
versterken innovatiestructuur	€ 40.000,00	Website, nieuwsbrief, communicatiemedewerker 1 dag p.w, representatie, 'marketing' van Biobased Greenports	€ 12.000,00	€ 28.000,00	Greenportorganisaties, Holland-Rijnland, Greenport Horticultus/IDC, WUR, UL
communicatie	€ 37.000,00	werkgroepen, MKB dag, congres, gesprekken	€ 30.000,00	€ 7.000,00	Greenports, IQ, BBD, CoE BBE
ontwikkelen van netwerk,	€ 160.000,00	programmamateam, coördinatie, bestuurlijke bijeenkomsten, samenwerking, partners, internationaal, accountant, reiskosten, werkbezoeken en conferenties	€ 60.000,00	€ 100.000,00	deelnemers in-kind, Greenports, gemeenten, Holland Rijnland, CoE BBE, Europa
ontwikkelen van programma, organisatie, coördinatie	€ 137.000,00		€ 82.000,00	€ 55.000,00	Greenport organisatie, WUR, KCP, IQ, Europa
TOTAAL 2016	€ 557.000,00		€ 236.000,00	€ 321.000,00	
Totalen	€ 750.000,00		€ 300.000,00	€ 450.000,00	
percentage			40,00	60,00	